

АВТОНОМНА МАКЕДОНИЈА

ОРГАНЪ НА МАКЕ
ДОНСКАТА ЕМИГРА
ЦИЈА
В БЪЛГАРИЯ

СЕДМИЧЕН ВЕСТНИК
АБОНАМЕНТ ГОДИШНО 30 ЛЕВА
Редакция и Админ. „Лавеле“ 9, София

ORGANE DE L'EMI
GRATION MACEDONI
ENNE
EN BULGARIE

Правото на народите да разполагат с себе си.

Известният френски публицист и приятел на Македония полковник Л. Ламуш пише в списание „La Democratie“ следната безпристрастна статия, която, представяйки голем интерес за нашите читатели, я предаваме почти изцяло:

След разглеждане на Трианонския договор, на 7 юни т. г. камарата на депутатите (френската б. р.) разгледа протоколите, които осветиха правата на народностните и религиозни малцинства и им осигуриха покровителството на Великите сили.

За да се разбере значението на това, трябва да се знае, че правата на народите, които требваше да служат за основа на договорите за мира, се взеха пред очи, само когато прилагането им беше в полза на победителите и техните протектори.

Така, несправедливият букурещки договор не само че беше узаконен, но и усложнен чрез присъединяването към Сърбия на изключително български територии и чрез необяснимото подаряване на Гърция западна Тракия, в която френските окупационни власти констатираха, че гръцкия елемент не представлява повече от четвъртина на населението.

За да смекчат малко тия несправедливости, много от които биха могли да бъдат избегнати, наложиха се на народите жертви или облагодетелствувани от Сенжерменския, Нийойския, Трианонския и Севърския договори решения, гарантиращи правата на малцинствата.

Тия решения установяват политическо и гражданско равенство за всички граждани на една държава. Те предписват да не се правят никакви ограничения за свободната употреба на който и да е език и пр.

Колкото и нежелани да са тия решения, те пак свидетелствуват за истинско чувство на справедливост у арбитрите на мира.

Но най-важния въпрос е да се знае, как ще бъдат спазени тия решения.

Чехословашката държава вмъкна в конституцията си най-важната част от тия решения; тя изработи закон за правата на разните езици.

В Балканския полуостров, напротив, положението стана още по-лошо.

В камарата (френската, б. н.) през заседанието на 7 юни т. г. се намериха хора, които защитяваха правата на народите. Но и тогава се говореше само за унгарци, германци и турци, власи, албанци и евреи.

евреи. Изглежда, че никой не помни, че на юг в териториите, дадени през 1913, 1919 и 1920 на Румъния, Сърбия и Гърция, живеят стотици хиляди българи, албанци и турци, които също имат право на гаранциите, предвидени в протоколите.

След конференцията, която предшествуваше букурещкия мир, България предложи в договора за мир да бъде включен един член, гарантиращ правата на малцинствата. Гърция, която мислеше за гърците, населяващи българска или сръбска територия, се присъедини към това предложение. Но сръбските пълномощници, които знаеха, че в Гърция и България няма население от техната народност, се противопоставиха на това.

Югославянската конституция призна на словените правото да запазят езика си. За да не дадат също о право на българите в Македония, сръбите отричат че там има българи; те ги сметат само за сърби (по същия начин и по същите съображения, сръбските власти не позволяват и на инородците власи, албанци и евреи да си служат с матерния език. Само на турците е дадена свободата да говорят и пишат на турски, но това се трае до тогава, до като сръбските държавници се нуждаят от вотът на турските депутати в Скупщина а. б. н.) А при това българския характер на македонските славяни—нашия личен опит, резултат от дълго пребиваване там и дълбоки проучвания, ни позволява да твърдим това—е признат от всички компетентни и безпристрастни свидетели, включително и турските чиновници, които от 1902 до 1908 година, нимаха никакъв интерес да бъдат благосклонни към българите и които, напротив, поддържаха гръцката и сръбска пропаганда.

Като имаме пред очи, с какъв жар гърците упражняваха в Македония елинизирателната си дейност под покровителството на турските власти, можем да си представим, какво е положението в една страна, дето Гърция е господарка. Бегството на българското и турско население от Тракия при приближаването на гръцките войски показва какво доверие имат жителите на тая страна към новите си господари.

Блескавото развитие на българските учебни заведения в Македония сега е разрушено както на сръбска, тъй и на гръцка територия. (В същото положение се намира въпроса за училищата на инородците турци, власи, албанци и евреи.

Б. Н.) Всички училища са затворени или заети с нови учители, натоварени да денационализират учениците. Забранява се на българите да говорят на езика си.

Клаузите за покровителство на малцинствата, съдържащи се в Сен-Жерменския, Нийойския и Трианонския договори, не поправят несправедливостите, но могат да ги направят поносими, ако бъдат приложени.

И на първо място, за установяването на траен мир на Балканите, треба да се излекува раната на Македония: треба да се позволи на 300-те хиляди македонци, избегали в България, да се върнат в своите огнища осигурени, че техния живот, имот, език и етнически характер ще бъде запазен.

Според протокола покровителството на малцинствата е международно задължение и се гарантира от Обществото на Народите.

При сегашните обстоятелства тая гаранция изглежда много платоническа. Франция, Англия и Италия трябва да бъдат за спазването на тия решения.